

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ร้องบรรเลงเพลงดนตรี

เรื่อง อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

ครูผู้สอน ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด

เรื่อง อารมณ์และความรู้สึก ในบทเพลงไทย

คำถามทบทวน

การเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบของดนตรีไทย

มีประโยชน์อย่างไร

ทบทวน

ดนตรี เป็นศิลปะที่ต้องอาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก ผู้ฟังไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องเสียงได้เหมือนศิลปะแขนงอื่น มนุษย์เราต้องอาศัยการฟังโดยใช้หูเท่านั้น จึงจะสามารถรับรู้และซาบซึ้งถึงความไพเราะของเสียงที่เกิดจากบทเพลงต่าง ๆ ได้ โดยบทเพลงต่าง ๆ จะต้องอาศัยองค์ประกอบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของดนตรีและเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้

ทบทวน

องค์ประกอบของดนตรีไทย

๑. เสียงดนตรี

๒. ทำนอง

๓. จังหวะ

๔. การประสานเสียง

๕. รูปแบบหรือคีตลักษณ์

๖. อารมณ์เพลง

เรื่อง อารมณ์และความรู้สึก ในบทเพลงไทย

นักเรียนคิดว่า

ความช้า – เร็วของจังหวัดส่งผลต่ออารมณ์
ของคนเราหรือไม่ เพราะอะไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทยได้อย่างถูกต้อง

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถสร้างตารางเปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการฟังดนตรีแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

นักเรียนมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของสุนทรียะในการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง

อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

เป็นองค์ประกอบของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ
สุนทรียะในการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง ที่มีสัมผัส
ระหว่างประโยคเพลงที่สอดคล้องกับจังหวะ ประกอบกับ
เทคนิคท่วงทีลีลาของผู้บรรเลง สามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิด
ความรู้สึก อารมณ์ และภาพพจน์ต่าง ๆ ได้ตามบริบทของ
ดนตรีไทย

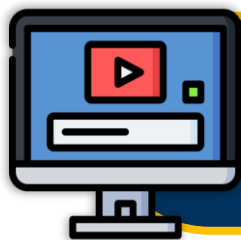
บทเพลงไทยที่ให้อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ มีดังนี้

๑. เศร้าโศก คร่ำครวญ	๔. รัก เบิกบานใจ สบายอารมณ์
๒. สนุกสนานรื่นเริง	๕. อึกเหิม องอาจ ไร้ใจ
๓. ขลัง ศักดิ์สิทธิ์	๖. โกรธเกรี้ยว เยาะเย้ย

บทเพลงที่นักเรียนได้ฟัง ทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

[เตี๊ยะ ชลุ่มไทย] - ชลุ่มบรรเลงเพลงโศก (พม่าแปลง, ธรณีกรรแสง, ดาวทอง)

เผยแพร่โดย : เตี๊ยะ ชลุ่มไทย - พิชิตชน ไชยคำวัง

เผยแพร่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=skXM6M98L6k>

00.01.50

๑. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกเศร้าโศก คร่ำครวญ

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะช้า

ทำนองเยือกเย็น โหยหวน ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเศร้า

เครื่องดนตรีที่บรรเลงจะใช้เทคนิคเฉพาะ

๑. เพลงที่ให้ความรู้สึกเศร้าโศก คร่ำครวญ

ตัวอย่างเพลงไทย เช่น เพลงธรณีกรรแสง
เพลงช้าโหมย เพลงทยอย เพลงมอญร้องไห้ เป็นต้น

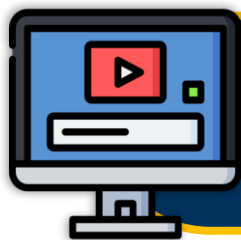

จังกยกตัวอย่างเพลงไทย ที่มีจังกหะสนุกสนาน

๒. เพลงที่ให้ความรู้สึกสนุกสนานรื่นเริง

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะเร็ว ทำนองเพลงที่คึกคัก
มักเป็นเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว ยกตัวอย่างเช่น
เพลงคังคาวกีนกล้วย เพลงพม่าเขว เพลงเขมรไล่ควาย เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

[เตี๊ยะ ขลุ่ยไทย] - พม่ากลองยาว (ออกพม่าเขว)

เผยแพร่โดย : เตี๊ยะ ขลุ่ยไทย - พิชิตชน ไชยคำวัง

เผยแพร่วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=haD-PHeThwl>

00.01.50

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

สารการ

เผยแพร่โดย : SpringGiw๑๑ Gaming Channel

เผยแพร่วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=lgwazsZWQaU>

00.01.50

นักเรียนเคยได้ยินเพลงบรรเลงลักษณะนี้
ในกิจกรรมของโรงเรียนหรือไม่

๓. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกลึกซึ้ง ศักดิ์สิทธิ์

เป็นลักษณะของเพลงมีทำนองที่หนักแน่นแสดงถึงความองอาจ ทำให้ผู้ฟังมีจิตใจแน่วแน่ มีสมาธิ เกิดความศรัทธา ซึ่งนิยมบรรเลงประกอบพิธีการทางศาสนา เช่น ใช้ประกอบ การบูชาพระรัตนตรัย ใช้ในพิธีไหว้ครู ใช้ในการอุปสมบท เพื่อความเป็นสิริมงคล

ตัวอย่างเช่น เพลงสาธุการ เพลงนางนาค เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

คำหวาน - สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่โดย : สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Wu๖w-HUTOjU>

00.01.50

๔. เพลงที่ให้ความรู้สึกรัก เบิกบานใจ สบายอารมณ์

เป็นลักษณะของเพลงที่มีทำนองอ่อนหวาน เนื้อร้อง
พรรณนาถึงความรู้สึก ความสุขใจ

เช่น เพลงลาวดวงเดือน เพลงคำหวาน รวมไปถึงเพลง
ชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ป่าเขาลำเนาไพร สายลม
เช่น เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงบุหลันลอยเลื่อน
เพลงเขมรไทยโยค เป็นต้น

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

โขนกลางแปลงพระราชทาน ๕ มหาสงคราม (ยกรบ)

เผยแพร่โดย : Siam Thai

เผยแพร่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=r๒Nbq๓vaAKo>

00.01.50

๕. เพลงที่ทำให้ความรู้สึกอีกheim องอาจ ไร่ใจ

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะช้าพอประมาณ
แนวทำนองไม่ราบเรียบ มีการเน้นจังหวะอย่างหนักแน่น
ดนตรีมักบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์และใช้เครื่องประกอบจังหวะ
ที่มีเสียงดังชัดเจน ก่อให้เกิดความรู้สึกของความยิ่งใหญ่

๕. เพลงที่ให้ความรู้สึกอีกเหิม องอาจ เร้าใจ

เป็นลักษณะของเพลงที่มีจังหวะซ้ำพอประมาณ
แนวทำนองไม่ราบเรียบ มีการเน้นจังหวะอย่างหนักแน่น
ดนตรีมักบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์และใช้เครื่องประกอบจังหวะ
ที่มีเสียงดังชัดเจน ก่อให้เกิดความรู้สึกของความยิ่งใหญ่

เช่น เพลงกราวใน เพลงกราวนอก เพลงปฐุม เพลงเชิด
 เป็นต้น

๒. เพลงที่แสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว เยาะเย้ย

ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างเร็ว แนวทำนองไม่เรียบนัก
จังหวะจะเน้นหนักชัดเจน เช่น เพลงนาคราช ลิงโลด กราวรำ เป็นต้น

๖.เพลงที่แสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว เยาะเย้ย

เมื่อนั้น

องค์ท้าวสัตลุงยักษ์

เห็นพี่น้องสองมนุษย์กุมโยธี

ล้วนกระบี่หลายหลากมามากมาย

เคืองชุ่นฉุนโกรธโมหันธ์

แค้นแทนทศกัณฐ์จอมมหันต์

พร้อมประกาศโองการมารนิกาย

เร่งฆ่าลึงให้ตายให้ตายตาม

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงนาคราช ชั้นเดียว รณชัย ผาสุกกิจ ขับร้อง

เผยแพร่โดย : Artist Singer

เผยแพร่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=SAwYydxIxJg>

00.01.50

ใบงานที่ ๒ เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทยจาก
วีดิทัศน์ทั้ง ๒ วีดิทัศน์ที่ได้รับชม

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ ๒

เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างของ
อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงหน้าพาทย์ รำสามลา [มรภ.บ้านสมเด็จเจ้า]

เผยแพร่โดย : KOTAVAREE KOTAVAREE

เผยแพร่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=bjVrAEGTgHY>

00.01.50

เพลง ลาวดวงเดือน ๒ ชั้น

ไอ้ละหนอ ดวงเดือนเอย พี่มาเฝ้ารักเจ้าสาวคำดวง ไอ้ตีกแล้วหนอ
พี่ขอลาล่วง ออกพี่เป็นห่วง รักเจ้าดวงเดือนเอย (ซ้ำ)

ขอลาแล้วเจ้าแก้วโกสุม (เงอ เออ เอ่อ เอ้อ เงอ เออ เอ็ง เงย เอ่อ เออ เออ เอ้อ
เง้อ เออ เอ็ง เงย) พี่นี้รักเจ้าหนอ ขวัญตาเรียม จะหาไหนมาเทียม ไอ้เจ้าดวงเดือนเอย
จะหาไหนมาเทียม ไอ้เจ้าดวงเดือนเอย

หอมกลิ่นเกสร เกสรดอกไม้ หอมกลิ่นคล้าย คล้ายเจ้าสุเรียมเอย (ซ้ำ)

หอมกลิ่นกรุ่นครัน หอมนั้นยังบ่เลย เนื้อหอมทราชมเชยเอยเราละหนอ (ซ้ำ)

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลงลาวดวงเดือน ๒ ชั้น (ลาวดำเนินเกวียน).

เผยแพร่โดย : ประชาสัมพันธ์ ร.น.ค. ขับร้องโดย ครูธนิต อัสวะไพฑูรย์

เผยแพร่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=pEBQKiDBRyw>

00.01.50

ใบงานที่ ๒ เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ร้องบรรเลงเพลงดนตรี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทยจาก
วีดิทัศน์ทั้ง ๒ วีดิทัศน์ที่ได้รับชม

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ ๒

เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างของ
อารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงไทย

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

สาระน่ารู้

อารมณ์เพลง จะแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิดหรือ
อารมณ์ของแต่ละคนในแต่ละช่วงเวลา ในขณะที่บางคน
เห็นว่าดนตรีหรือบทเพลงมีความไพเราะและให้อารมณ์
สนุกสนานออกมา แต่อีกคนหนึ่งอาจฟังแล้วไม่เกิด
ความรู้สึกว่ามีความไพเราะหรือไม่รู้สึกว่าการฟังเพลงสนุกก็ได้

สรุป

เพลงไทยถึงแม้จะเป็นเพลงที่สนุกสนานหรือเศร้าโศก
เสียงเพลงที่ถ่ายทอดออกมาก็จะมีระดับเสียงใกล้เคียงกัน การที่
ผู้ฟังจะเกิดอารมณ์คล้อยตามกับเพลงนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ
ต่าง ๆ เช่น จังหวะ ทำนอง ลีลา ความสามารถของผู้บรรเลง
ในการใช้กลเม็ดเด็ดพรายต่าง ๆ เพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์
คล้อยตาม

สรุป

การถ่ายทอดความรู้สึกรมณ์ของเพลงไทยที่มีความแตกต่างจากเพลงตะวันตก เป็นผลจากความคิดความสามารถของโบราณจารย์ทางดนตรีไทย ที่ได้สร้างสรรค์จังหวะ ทำนอง เครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง ฯลฯ ได้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย วัฒนธรรมไทย บุคลิกภาพของคนไทย อันแสดงออกถึงความเรียบร้อย นุ่มนวล ตามเอกลักษณ์ของคนไทย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ประเภทของบทเพลงที่ใช้สำหรับการบรรเลง
เรื่อง ประเภทของบทเพลงที่ใช้สำหรับการขับร้อง

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง ประเภทของบทเพลงไทย
๒. ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : ประเภทของบทเพลงที่ใช้สำหรับการบรรเลง
๓. ใบงานที่ ๔ เรื่อง แผนผังความคิดสรุปความรู้ : ประเภทของบทเพลงที่ใช้สำหรับการขับร้อง

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)